

УДК 378.14:37.091.31-059.1

DOI:

Ганна Красильникова, доктор педагогічних наук, професор
кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва
Хмельницького національного університету

Іван Герніченко, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва
Хмельницького національного університету

Сергій Красильников, кандидат технічних наук, доцент
кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва
Хмельницького національного університету

РОЛЬ ПРОГРАМИ-MINOR У ФОРМУВАННІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті висвітлена тенденція посилення ролі особистісного контексту професійної освіти, що виникла під впливом соціально-економічних перетворень суспільства та глобалізаційних викликів. Схарактеризований студентоцентризований підхід як основа особистісно-орієнтованої освіти в ЄПВО. Наведені результати аналізу досвіду використання major-minor моделей навчання у зарубіжних університетах. Доведено, що запровадження програм-minor в ЗВО націлено на набуття додаткових компетентностей майбутніх педагогів професійного навчання та їх успішне працевлаштування.

Ключові слова: особистісно-орієнтована освіта; студентоцентризоване навчання; major-minor модель навчання; програма-minor; педагог професійного навчання.

Рис. 1. Літ. 15.

Hanna Krasylnykova, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor of the
Technological and Professional Education and Decorative Arts Department
Khmelnitskyi National University

Ivan Hernichenko, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Technological and Professional Education and Decorative Arts Department
Khmelnitskyi National University

Serhiy Krasylnykov, Ph.D. (Technical Sciences), Associate Professor of the Technological and
Professional Education and Decorative Arts Department
Khmelnitskyi National University

THE ROLE OF THE MINOR PROGRAM IN THE FORMATION OF THE INDIVIDUAL EDUCATIONAL TRAJECTORY OF FUTURE VOCATIONAL EDUCATION TEACHERS

The article highlights the growing trend of individual requirements for education and, accordingly, the strengthening of the role of the personal context of vocational education, which arose under the influence of socio-economic transformations of society and globalization challenges. The characterized student-centered approach to the organization of the educational process in the universities is a sign of the approximation of the regulatory and legal provision of higher education in Ukraine to the European area of higher education. The results of the analysis of the foreign experience of using major-minor study models in the universities in Europe and the world and minor programs as blocks of interconnected disciplines outside the main direction of study for students to acquire additional knowledge from other areas are presented. Minor programs consist of elective subjects, studied at senior bachelor's and master's levels of higher education. The scope of minor programs varies in the higher education systems of different countries of the world from 15 to 30 ECTS credits. Training is usually completed with the issuance of a corresponding document (certificate) or an additional educational qualification is indicated in the graduate's diploma.

It is noted that minor programs began to be actively used in Ukraine with the approval by the Ministry of Education and Science of the procedure for accreditation of educational programs. It has been proven that the introduction of minor programs at the institutional level is aimed at acquiring additional competencies of future teachers of vocational education for further successful graduate's employment. The ways to further improve the use of the major-minor model of education in Ukrainian universities are outlined – making changes in the legislative

framework of higher education, developing a regulatory framework for the development and implementation of minor programs at the institutional level, creating a mechanism for recognizing the results of studies under such programs and determining ways of financing them.

Keywords: *personal-oriented education; student-centered learning; major-minor learning model; minor program; vocational training teacher.*

Постановка проблеми. Професійна освіта є складним багатограним поняттям, відтак може розглядатися у різних контекстах: державотворчому – як така, що забезпечує сталий розвиток суспільства та стабільність розвитку суспільного виробництва, є засобом розширеного відтворення його інтелектуального, духовного і культурного потенціалу; та особистісному – як така, що забезпечує потреби людини у навчанні, духовному і культурному розвитку, підвищенні професійної компетентності [5, 41].

Виходячи із тенденцій розвитку постіндустріального суспільства, сучасних реалій та глобалізаційних викликів, істотно зростають вимоги особистості до освіти і, відповідно, посилюється роль особистісного контексту професійної освіти. Отже, в педагогіці з'являються такі поняття, як освітні послуги, покликання, інтереси і здібності особистості, особистісно орієнтована освіта, освітні потреби людини тощо.

Підтвердження цієї тенденції знаходимо у європейському освітньому просторі вищої освіти, зокрема у низці документів Європейського простору вищої освіти (ЄПВО): Лювенське комюніке (2009), Будапештсько-Віденська декларація (2010), Бухарестське комюніке (2012), Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти (ESG) (2005, 2015) та ін., в яких йде мова про створення умов для забезпечення студентоцентрованого навчання. Так, частина 1 “Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості” ESG (2015) містить стандарт 1.3, присвячений студентоцентрованому навчанню, викладанню і оцінюванню, основним способом реалізації якого є “повага та урахування різноманітності студентів та їх потреб, уможливаючи гнучкі навчальні траєкторії” [14, 12].

Про наближення нормативно-правового забезпечення вищої освіти України до ЄПВО свідчить зазначений у Законі України “Про вищу освіту” аналогічний підхід до організації освітнього процесу – студентоцентроване навчання, яке передбачає створення у закладі вищої освіти (ЗВО) освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема, надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії. Зазвичай індивідуальна

траєкторія навчання здобувача вищої освіти формується з числа вибірових навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обов'язку, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. При цьому, ЗВО має забезпечити організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні проблеми неперервної професійної освіти стали об'єктом досліджень вітчизняних науковців (А. Алексюк, О. Дубасенюк, А. Лігоцький, В. Олійник, Н. Ничкало, С. Сисоєва, Г. Терещук, В. Семиченко, І. Соколова, О. Щербак).

Як відповідь на нові виклики, у ХХІ ст. формується філософія людиноцентризму, що широко висвітлена у працях українського філософа В. Кременя. Принцип людиноцентризму є наріжним у теорії особистісно-орієнтованої освіти, психолого-педагогічні та дидактичні засади якої розкриті у роботах вітчизняних науковців (Г. Балл, І. Бех, С. Гончаренко, І. Зязюн, О. Пехота, С. Сисоєва, В. Рибалка, С. Подмазін, О. Савченко, В. Ягупов та ін.).

Натомість механізми набуття додаткових фахових компетентностей, необхідних майбутнім фахівцям для практичної діяльності, конкурентоспроможності на динамічному ринку праці та їх мобільності, ще під час навчання за основною освітньою програмою (ОП), отримання додаткової освітньої кваліфікації та документів, що засвідчують цей результат, у вітчизняній вищій освіті остаточно не унормовані, а відтак, реалізуються ЗВО у межах своєї автономії, потребують окремих наукових досліджень, узагальнення кращих практик з урахуванням європейського та світового досвіду.

Мета статті – аналіз перспектив урахування академічних інтересів та потреб майбутніх педагогів професійного навчання шляхом створення можливостей для формування гнучких траєкторій навчання, у т.ч. розроблення та впровадження закладами вищої освіти програм-*minor*.

Виклад основного матеріалу. Традиційно термін “*minor*” використовується поряд з “*major*” в американській системі освіти. *Major* – основний об'єкт вивчення студента в межах освітньої

програми, minor – другорядна спеціальність (спеціалізація), яка доповнює major і охоплює меншу частину навчального плану. Наприклад, педагогічний коледж університету Хьюстона (США) пропонує майбутнім учителям як доповнення до основної програми навчання програми-minor з вивчення таких сфер: мистецтво (цифрові медіа та графічний дизайн), танці, історія, латинська, французька та ін. мови, журналістика, соціальні студії тощо [6]. Успішне навчання за програмою-minor підтверджується відповідним сертифікатом, що дає право майбутньому вчителю викладати додаткові предмети, обумовлені змістом програми-minor, учням різних вікових груп середньої чи старшої школи.

У європейських університетах програми навчання “minor” містять елективні предмети, націлені на здобуття студентами додаткових компетентностей, наприклад, в університеті Валенсії (Іспанія) їх пропонують майбутнім філологам – бакалаврам 3–4-го курсів в межах вибіркової частини освітньо-професійної програми обсягом 30 кредитів ЄКТС [15]. Магістерські програми навчання в університеті Оттави (Канада) орієнтовані, як правило, на отримання поглиблених знань з предметної галузі ОП, спрямованих на задоволення конкретних потреб ринку праці, та формування професійних компетенцій майбутніх фахівців з певної галузі (спеціалізації), відтак, пропонують студентам широкий спектр спекурсів та додаткових програм [3].

Ступеневі навчальні програми підготовки вчителів в університеті міста Біліфельд (Німеччина) базуються на так званій “major-minor моделі послідовного навчання” і передбачають на бакалаврському рівні комбінування основного фаху (іноземна мова, математика, історія тощо) та навчальних профілів (соціологія, основи наукових досліджень, психологія тощо). Додатково дозволяється обирати або другий фаховий предмет (другу іноземну мову, географію, фізику), якщо студент зорієнтований на роботу в школі, або педагогіку, якщо він планує продовжити навчання в магістратурі. На вивчення додаткового модуля впродовж семестру відводиться 6 годин, що становить 1/3 тижневого навантаження студента. Вибір фаху та навчального профілю зосереджує увагу студента у подальшому на одній із магістерських навчальних програм [1].

Вища освіта Республіки Казахстан (РК) запроваджує програми-minor, що містять взаємопов’язані дисципліни за межами основного напрямку навчання, для набуття студентами додаткових знань з інших областей. За даними

[8], близько 200 освітніх програм, що пропонують студентам основну та додаткову траєкторії навчання, реалізуються в 18 університетах РК, у т.ч. сумісно з європейськими партнерами. На думку педагогів, такі програми сприяють підвищенню якості освіти, розширенню спектру компетентностей майбутнього фахівця та його працевлаштуванню.

Як правило програми-minor у казахстанських вишах – це додаткові освітні програми, що містять сукупність дисциплін та / або модулів, інших видів навчальної роботи і мають на меті формування додаткових компетентностей студентів. При цьому дисципліни програми-minor є непрофільними для основного напрямку підготовки і можуть бути представлені як окремим списком так і взаємопов’язаними між собою. Програми-minor обсягом 15–20 кредитів починають вивчатися студентами з другого курсу, дисципліни можуть викладатися у чіткій послідовності, якщо вони взаємопов’язані, або у будь-який академічний період.

В Україні поштовхом до активного використання програм-minor стало затвердження МОН України Положення про акредитацію освітніх програм (2019) [13] та надані Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти рекомендації експертам щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми [7]. Отже, вітчизняні ЗВО в межах своєї автономії можуть запроваджувати програми-minor або сертифікатні програми, які реалізуються за рахунок вибіркової складової індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти. Водночас ЗВО не може робити програму-minor або сертифікатну програму єдиною формою реалізації права здобувача вищої освіти на вибір дисциплін.

Щодо спеціалізації, яку здобувач вищої освіти може отримати у разі опанування певних освітніх компонент, вона може забезпечуватися вивченням згрупованих фахових навчальних дисциплін у формі блоку (пакету), які є взаємопов’язаними і викладаються у заздалегідь визначеній послідовності. Саме таке тлумачення програми-minor як структурованого спеціалізованого комплексу (блоку) освітніх компонентів (навчальних дисциплін) спорідненої тематики, що доповнюють основну кваліфікацію, запропонованих кафедрами для вільного вибору студентами, використовує частина ЗВО [10]. Порядок реалізації права здобувачів вищої освіти щодо формування індивідуальної траєкторії навчання, у т.ч. вибору програм-minor для опанування додаткових компетентностей в межах спеціалізації або за певною галуззю знань (напрямом) представлені на рис.1.

**РОЛЬ ПРОГРАМИ-MINOR У ФОРМУВАННІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАСЕКТОРІЇ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ**

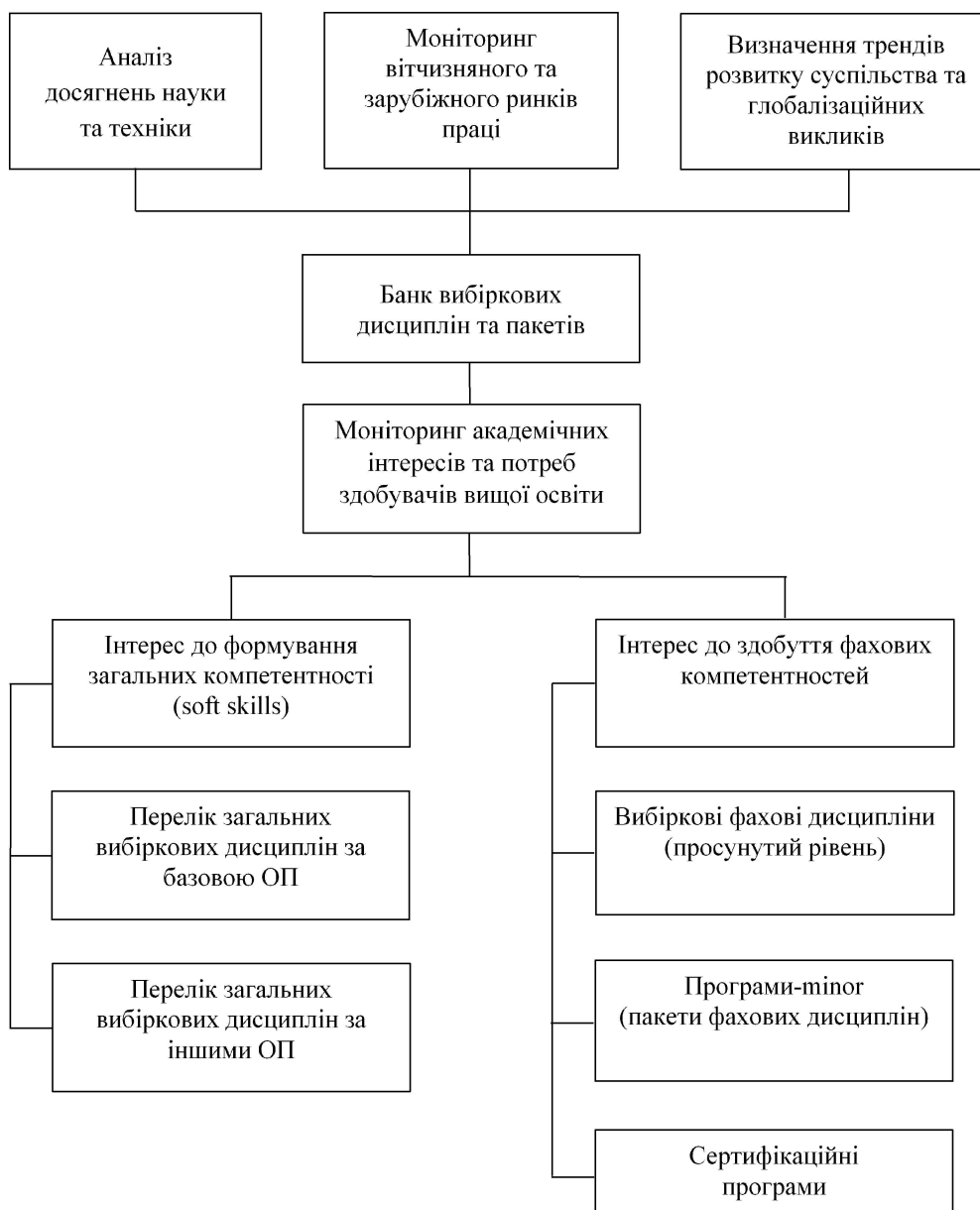

Рис. 1. Порядок реалізації права здобувачів вищої освіти щодо формування індивідуальної траєкторії навчання

При розробленні програми-minor формується мінімальний набір освітніх компонентів, що дозволяє здобувачеві вищої освіти одержати загальну уяву з іншої галузі або спеціальності. Певний minor пропонується у рамках широкого переліку вибірових дисциплін, згідно з відповідною політикою ЗВО [9]. Наприклад, у Хмельницькому національному університеті для здобувачів вищої освіти спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) другого (магістерського) рівня вищої освіти розроблені дві програми-minor для відповідних спеціалізацій 015.36 Технологія виробів легкої промисловості та

015.38 Транспорт [11, 12]. Значущість поглибленої фахової підготовки фахівців цієї спеціальності декларує Професійний стандарт “Педагог професійного навчання” (наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 20.06.2020 №1182).

Відтак, одним із основних завдань фахової підготовки майбутніх педагогів професійного навчання є формування технічних, технологічних компетентностей особистості, підготовка до професійної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства [2].

Мета програми-minor “Технологія швейних виробів” спрямована на поглиблене вивчення галузі спеціалізації, а саме, питань дизайну, проектування, виготовлення швейних виробів, використання новітніх матеріалів та сучасних технологій і обладнання та збуту швейної продукції на вітчизняному ринку товарів [12].

Програма обсягом 24 кредити ЄКТС охоплює навчальний матеріал вибіркових дисциплін: “Новітні технології та матеріали в галузі”, “Теорія моди і фешн-індустрія”, “Дизайн-проекування одягу”, “Сучасне технологічне обладнання”, “Комп’ютерні технології в швейній галузі”, “Бізнес-планування та створення стартапів”. Перевірка програмних результатів навчання за програмою-minor здійснюється у формі атестаційного іспиту. Зміст програми відображається у додатку до диплома магістра відповідним записом про досягнуті результати навчання освітніх компонент.

Мета програми-minor “Обслуговування та ремонт автомобілів” підготовка фахівців до розв’язання завдань інноваційного характеру в сфері автомобільного транспорту, для підвищення якості організації навчально-виробничого процесу в закладах професійної освіти автотранспортного профілю та ефективності виробничих процесів при реалізації бізнес-проектів у галузі [11]. Програма обсягом 24 кредити ЄКТС складається з таких вибіркових дисциплін, взаємопов’язаних спеціалізацією “Транспорт”: “Тюнінг автомобіля”, “Автотроніка”, “Математичне моделювання технологічних процесів”, “Технологічне проектування автотранспортних підприємств”, “Організація і управління дорожнім рухом”, “Автотранспортний маркетинг”. Оцінювання рівня сформованості додаткових фахових компетентностей, визначених програмою-minor, відбувається шляхом виконання завдань комплексного характеру під час атестаційного іспиту.

Висновок. Отже, досвід організації освітнього процесу підготовки майбутніх педагогів професійного навчання, що базується на комбінуванні вивчення нормативної частини змісту ОП з поглибленим вивченням галузей спеціалізації у межах додаткових програм-minor, свідчить про ефективність такого підходу для формування ключових знань, умінь та навичок, якими має оволодіти майбутній педагог професійного навчання, спрямованого на задоволення власних потреб особистості, і забезпечують конкурентоспроможність випускника на ринку праці, високу здатність до працевлаштування.

Для подальшої реалізації major-minor моделі навчання в Україні, на нашу думку, варто ввести відповідні зміни до законодавчої бази вищої освіти, узагальнити досвід та напрацювати нормативну базу щодо розроблення та реалізації програм-minor на інституційному рівні, розробити механізм визнання результатів навчання за такими програмами, визначити шляхи їх фінансування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Братиця Г. Моделі підготовки магістрів освіти у Німеччині (на прикладі університету м. Біліфельд). *Вісник Львівського університету. Серія педагогічна*. 2008. Вип. 24. С.232–237.
2. Гедзик А., Сусла Н. Методичні особливості підготовки майбутніх педагогів професійного навчання до читання креслень. *Молодь і ринок*, №3–4 (201–202) березень–квітень 2022. С. 6–9.
3. Головацька Ю.Б. Зміст та структура навчальних планів і програм підготовки магістрів перекладу в університетах Канади. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. 2014. Випуск 41. С.415–419.
4. Закон України “Про вищу освіту”. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 21, ст.81). URL: <http://surl.li/jhtp> (дата звернення 01.05.2022).
5. Красильникова Г. В. Теоретичні та методичні засади моніторингу якості професійної підготовки інженерів швейної галузі у вищому навчальному закладі : дис. ... д-ра пед. наук / Красильникова Ганна Володимирівна. Київ, 2016. 397 с.
6. Minor in Education. University Houston. URL: <http://surl.li/ckkkx> (дата звернення 1.05.2022).
7. Методичні рекомендації експертам Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми: рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, протокол від 29.08.2019 року №9. URL: <http://surl.li/fbez> (дата звернення 1.05.2022).
8. Нарбекова Б.М. Программы Major-Minor в Казахстане: состояние дел, проблемы и потребности. Алматы, 2018. URL: <http://surl.li/ckexy> (дата звернення 1.05.2022).
9. Положення про освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті. URL: <http://surl.li/ckgaj> (дата звернення 1.05.2022).
10. Положення про порядок реалізації права здобувачів вищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін у Хмельницькому національному університеті. URL: <http://surl.li/ckfyr> (дата звернення 1.05.2022).
11. Програма-minor “Обслуговування та ремонт автомобілів” / укл. Андрощук І.П., Герніченко І.І., Бохонько С.О., Красильников С.Р. Хмельницький: ХНУ, 2021. 12 с.
12. Програма-minor “Технологія швейних виробів” / укл. Красильникова Г.В., Міщенко О.В., Білик В.В.

РОЛЬ ПРОГРАМИ-MINOR У ФОРМУВАННІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Хмельницький: ХНУ, 2021. 13 с. URL: <http://surl.li/ckgeu> (дата звернення 1.05.2022).

13. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: наказ МОН України від 11.07.2019 № 977. URL: <http://surl.li/szly> (дата звернення 1.05.2022).

14. Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG). Київ: CS Ltd., 2015. 32 p.

15. Шуппе Л.В. Специфіка професійної підготовки бакалаврів романської філології в університеті Валенсії. Наукові записки / Ред. кол. В.Ф. Черкасов, В.В. Радул, Н.С. Савченко. Випуск 156. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦПТУ ім. В. Винниченка, 2017. С.173–177.

REFERENCES

1. Bratytisia, H. (2008). Modeli pidhotovky mahistriv osvity u Nimechchyni (na prykladi universytetu m. Bilifeld) [Models of education master's training in Germany (on the example of Bilifeld University)]. *Bulletin of Lviv University. Pedagogical series*. Issue 24. Lviv, pp.232–237. [in Ukrainian].

2. Hedzyk, A. & Susla, N. (2022). Metodychni osoblyvosti pidhotovky maibutnix pedahohiv profesiinoho navchannia do chytannia kreslen [Methodological features of training future teachers of professional education to read drawings]. "Youth and market". *Monthly scientific-pedagogical journal*. Drogobych, Vol.3–4 (201–202), pp. 6–9. [in Ukrainian].

3. Holovatska, Yu.B. (2014). Zmist ta struktura navchalnykh planiv i prohram pidhotovky mahistriv perekladu v universytetakh Kanady [The content and structure of the curricula and programs of translation master's training in Canadian universities]. *Scientific notes of the Vinnytsia State Pedagogical University named after M. Kotsyubynskyi. Series: pedagogy and psychology*. Issue 41. Vinnytsia, pp.415–419. [in Ukrainian].

4. Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG). Kyiv: CS Ltd., 2015. 32 p. [in English].

5. Krasyl'nykova, H. V. (2016). Teoretychni ta metodychni zasady monitorynhu yakosti profesiinoy pidhotovky inzheneriv shveinoi haluzi u vyshchomu navchalnomu zakladi [Theoretical and methodological principles of monitoring the quality of professional training of engineers in the sewing industry in a higher educational institution]. *Doctor's thesis*. Kyiv, 397p. [in Ukrainian].

6. Minor in Education. University Houston. Available at: <http://surl.li/ckkkx> (Accessed 1 May 2022). [in English].

7. Metodychni rekomendatsii ekspertam Natsionalnoho ahenstva iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity shchodo zastosuvannia Kryteriiv otsiniuvannia yakosti osvitnoi prohramy [Methodological recommendations to

the experts of the National Agency for Quality Assurance of Higher Education regarding the application of the Criteria for Evaluation of the Quality of the Educational Program]. Decision of the National Agency for Quality Assurance of Higher Education, protocol dated August 29, 2019 No. 9. Available at: <http://surl.li/fbez> (Accessed 1 May 2022). [in Ukrainian].

8. Narbekova B.M. (2018) Prohrammu Major-Minor v Kazakhstane: sostoianyie del, problemu y potrebnosti [Major-Minor programs in Kazakhstan: state of affairs, problems and needs]. Almaty. Available at: <http://surl.li/ckexy> (Accessed 1 May 2022). [in Ukrainian].

9. Polozhennia pro osvitni prohramy pidhotovky zdobuvachiv vyshchoi osvity u Khmelnytskomu natsionalnomu universyteti [Regulations on educational programs for the preparation of higher education applicants at the Khmelnytskyi National University]. Available at: <http://surl.li/ckgaj> (Accessed 1.05.2022). [in Ukrainian].

10. Polozhennia pro poriadok realizatsii prava zdobuvachiv vyshchoi osvity na vilnyi vybir navchalnykh dystsyplin u Khmelnytskomu natsionalnomu universyteti [Regulations on the procedure for implementing the right of higher education applicants to freely choose academic disciplines at Khmelnytskyi National University]. Available at: <http://surl.li/ckfyr> (Accessed 1 May 2022). [in Ukrainian].

11. Androshchuk, I.P., Hernichenko, I.I., Bokhonko, Ye.O. & Krasyl'nykov, S.R. (2021). Prohrama-minor "Obsluhovuvannia ta remont avtomobiliv" [Minor program "Car maintenance and repair"]. *Khmelnytskyi*, 12 p. [in Ukrainian].

12. Krasyl'nykova, H.V., Mishchenko, O.V. & Bilyk, V.V. (2021). Prohrama-minor "Tekhnolohiia shveinykh vyrobiv" [Minor program "Technology of sewing products"]. *Khmelnytskyi*, 13p. Available at: <http://surl.li/ckgeu> (Accessed 1 May 2022). [in Ukrainian].

13. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro akredytatsiiu osvitnykh prohram, za yakymy zdiisniuetsia pidhotovka zdobuvachiv vyshchoi osvity [On the approval of the Regulation on the accreditation of educational programs, according to which higher education applicants are trained]. Order of the Ministry of Education and Culture of Ukraine dated 07/11/2019 No. 977. Available at: <http://surl.li/szly> (Accessed 1 May 2022). [in Ukrainian].

14. Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" [Law of Ukraine "On Higher Education"]. Information of the Verkhovna Rada Information of the Verkhovna Rada (VVR), 2019, No. 21, Article 81. Available at: <http://surl.li/jhtp> (Accessed 1 May 2022). [in Ukrainian].

15. Shuppe, L.V. (2017). Spetsyfika profesiinoy pidhotovky bakalavriv romanskoj filolohii v universyteti Valensii [The specifics of the professional training of bachelors of Romance philology at the University of Valencia]. *Scientific notes*. Issue 156. Series: Pedagogical sciences. Krovyvnytskyi, pp.173–177. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.05.2022

